

Η Γ΄Γυμνασίου του σχολείου μας, από την αρχή της φετινής σχολικής χρονιάς, ασχολήθηκε με τα γεγονότα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, με ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχή της χώρας μας στον πόλεμο αυτό. Τα παιδιά έμαθαν τι σημαίνει ο όρος «μαρτυρικά χωριά» και «ελληνικά ολοκαυτώματα» και συνειδητοποίησαν τα δεινά της Κατοχής και την αξία της Αντίστασης.

Στο πλαίσιο αυτό, σκεφτήκαμε να κάνουμε κι ένα ξεχωριστό αφιέρωμα στην τοπική μας ιστορία, την περίοδο 1940-1944, αρχικά για χωριά και πόλεις του νομού μας, στα οποία έγιναν μαζικές εκτελέσεις και καταστροφές. Στη συνέχεια, επικεντρωθήκαμε στη συμμετοχή της Καλαμάτας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και πληροφορηθήκαμε για τις προσπάθειες να χαρακτηριστεί η Καλαμάτα ως μαρτυρική πόλη που επλήγη από τις δυνάμεις κατοχής, την περίοδο 1940-1944.

Στην τελευταία φάση του αφιερώματός μας στην τοπική ιστορία, αναζητήσαμε πληροφορίες, διαβάσαμε και μάθαμε για την περίφημη Μάχη της Καλαμάτας, στις 28 Απριλίου 1941. Μάρτυρας αδιάψευστος το μνημείο που υπάρχει στο τέρμα του Πάρκου Σιδηροδρόμων, μας δείχνει ότι κάποτε εκεί έγινε σφοδρή σύγκρουση. Ποιοι πολέμησαν και γιατί, θα μας το πουν με τον δικό τους τρόπο οι μαθητές και οι μαθήτριές μας, στα παρακάτω κείμενα δημιουργικής γραφής.

Α΄

Είμαι δημοσιογράφος στην εφημερίδα «Θάρρος», το 1941. Γράφω άρθρο για τη μάχη της Καλαμάτας, το οποίο δημοσιεύεται την επομένη της μάχης, στις 29/04/1941.

Η μάχη της Καλαμάτας

Η μάχη της Καλαμάτας, που έγινε εχθές, 28 Απριλίου 1941, ήταν η τελευταία που δόθηκε στο ηπειρωτικό έδαφος μεταξύ των Γερμανών εισβολέων και των συμμαχικών στρατευμάτων.

Οι Γερμανοί αιχμαλώτισαν στην Καλαμάτα περίπου 7 με 8.000 στρατιώτες από την Κοινοπολιτεία και τη Γιουγκοσλαβία, οι οποίοι δεν πρόλαβαν να φύγουν. Η εκκένωση είχε ξεκινήσει ήδη, περίπου από τις 25 Απριλίου, με μεμονωμένα καΐκια από τη θάλασσα. Από αέρος με αερακάτους Sunderland, εκ των οποίων μία συνετρίβη στη θάλασσα, ανοιχτά από τον Κορδία, τη νύχτα της 25^{ης} προς 26 του μήνα, ενώ τη νύχτα της 27^{ης} προς 28 Απριλίου, ναυτική δύναμη του συμμαχικού στόλου παρέλαβε τους 8.000 άνδρες.

Αυτή η μάχη θα μείνει στην ιστορία, ειδικά της Καλαμάτας, διότι σκοτώθηκαν τόσο πολλοί άνθρωποι που δεν ήταν Έλληνες, αλλά πολέμησαν γενναία για τη δική μας πατρίδα, στη δική μας πόλη, εδώ, στην Καλαμάτα.

Εφημερίδα «Θάρρος», 29/04/1941

Θοδωρής Παπαευγενίου, Γ2

Το 1941 στην Καλαμάτα...

Σήμερα, 29/04/1941, η Καλαμάτα μετρά τις πληγές της. Στην πόλη έχουν ήδη εγκατασταθεί οι δυνάμεις των ΕςΕς, το τρίτο τάγμα του 1^{ου} μηχανοκίνητου συντάγματος πεζικού (LSSAH) και η 5^η Μεραρχία Πάντσερ, μονάδες της οποίας ενεπλάκησαν με τις συμμαχικές δυνάμεις στην παραλία της μεσσηνιακής πρωτεύουσας.

Οι Γερμανοί αιχμαλώτισαν περίπου 7 με 8.000 στρατιώτες από την Κοινοπολιτεία και τη Γιουγκοσλαβία, οι οποίοι δεν πρόλαβαν να διαφύγουν με καΐκια στην Κρήτη. Μάλιστα, τη νύχτα της 25^{ης} προς 26^η Απριλίου, η αεράκατος Sunderland συνετρίβη στη θάλασσα, ανοιχτά από τον Κορδία, με αρκετά θύματα.

Περί τους 8.000 άνδρες, τη νύχτα της 27^{ης} προς 28 Απριλίου, διασώθηκαν από ναυτική δύναμη του συμμαχικού στόλου.

Αυτή η μέρα θα αποτελέσει ένα κομμάτι της ελληνικής ιστορίας και συγκεκριμένα της Καλαμάτας.

Εφημερίδα «Θάρρος», 29/04/1941

Ηλέκτρα Γεωργακοπούλου, Γ3

Β΄

Είμαι ένας από τους επιζώντες στρατιώτες των Συμμαχικών Δυνάμεων στη μάχη της Καλαμάτας (28-04-1941). Καταγράφω στο ημερολόγιό μου, μετά τη λήξη της μάχης, στιγμές που έζησα, σκέψεις, συναισθήματα.

Καλαμάτα, 29/4/1941

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Η μάχη έληξε, αλλά η αίσθηση του αέρα γύρω μας είναι ακόμη γεμάτη από την έντασή της. Η καπνιά από τις εκρήξεις και η μυρωδιά της πυρίτιδας πλημμυρίζουν τις αναπνοές μας, ενώ οι κραυγές των τραυματιών και των συγγενών εξακολουθούν να ηχούν στα αυτιά μας. Είμαστε οι λίγοι που επιβιώσαμε, αλλά πόσο πληγωμένοι; Τι αφήσαμε πίσω μας;

Μαχητές, φίλοι και σύντροφοι, που δεν θα ξαναδούμε ποτέ, χάθηκαν σ' αυτή τη λυσσαλέα σύγκρουση. Καθώς κοιτάζω γύρω μου, βλέπω μόνο τα σημάδια του

πολέμου: τα καμένα χωράφια, την κατεστραμμένη πόλη και τα πτώματα που θάφτηκαν πρόχειρα από τους ίδιους τους συμπολεμιστές μας. Η Καλαμάτα, που κάποτε ήταν γεμάτη ζωή, τώρα φαίνεται έρημη και άδεια.

Όμως, δεν είμαστε ηττημένοι. Η δύναμή μας είναι η επιβίωση, η ελπίδα ότι θα συνεχίσουμε τον αγώνα, ακόμη κι αν το τίμημα είναι βαρύ. Κάθε ρανίδα αίματος, κάθε πληγή που φέρουμε πάνω μας, είναι ένας φόρος τιμής στους αδερφούς μας που δεν γύρισαν πίσω.

Ο αγώνας δεν έχει τελειώσει. Θα τα πούμε αύριο, για καινούρια νέα.

Ευθύμης Λαμπρόπουλος, Γ2

Καλαμάτα, 1/5/1941

Αγαπητό ημερολόγιο,

Η μάχη έχει τελειώσει εδώ και τέσσερις ολόκληρες μέρες, μα ο ήχος από τα τουφέκια και τις βόμβες ακόμα ηχεί μέσα μου. Ακόμα μυρίζω το μπαρούτι και βλέπω τον καπνό μπροστά από τα όμορφα κτήματα, με τις πεντανόστιμες ελιές. Ακόμα θυμάμαι να πεθαίνουν άντρες δικοί μας, μπροστά μου, που δεν είχα προλάβει καλά-καλά να τους γνωρίσω και ακόμα, επίσης, θυμάμαι τους άντρες αλλά και τις γυναίκες, το πώς ήταν πριν αρχίσει ο πόλεμος και το μετά...

Σκέφτομαι τον ουρανό, που κάποτε ήταν όμορφος και γαλήνιος, τώρα, όμως, είναι άσχημος και μαύρος από καπνούς. Κρατώ το ημερολόγιό μου, το μοναδικό μου καταφύγιο και γράφω. Γράφω για να θυμάμαι τι έγινε εκείνη την ημέρα και για να το διηγηθώ στα εγγόνια μου και στα παιδιά μου. Πολεμήσαμε, πληγωθήκαμε, αλλά ζήσαμε. Οι σκιές της μάχης θα με ακολουθούν για πολύ καιρό και το γνωρίζω καλά, αλλά μαζί τους έρχεται και η ελπίδα ότι κάποτε θα φέρουμε την ειρήνη σ' αυτήν την πολύπαθη γη.

Καληνύχτα, ημερολόγιό μου

Ηλίας Ηλιόπουλος, Γ1

Καλαμάτα, 28/4/1941

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Ημέρα βαριά, ίσως και η πιο σκοτεινή που έχω ζήσει. Βρισκόμαστε στην Καλαμάτα, λίγο μετά τη λήξη της μάχης. Μπροστά μας απλώνεται η πόλη, γεμάτη καπνό και σκόνη, με σπίτια μισοκατεστραμμένα. Η εικόνα αυτή χαραχτηκε βαθιά στη μνήμη

μου. Οι ήχοι των εκρήξεων, οι φωνές, τα ουρλιαχτά, όλα τώρα μου φαίνονται σαν όνειρο. Μακάρι να ήταν. Από την αρχή γνωρίζαμε ότι η κατάσταση δεν είναι υπέρ μας. Οι γερμανικές δυνάμεις ήταν ισχυρές και οι πιθανότητες επιτυχίας έμοιαζαν να απομακρύνονται. Πολεμήσαμε σκληρά για κάθε μέτρο γης, με την ελπίδα πως θα καταφέρουμε να συγκρατήσουμε την επίθεση ή έστω να τους καθυστερήσουμε. Αλλά τα γεγονότα δεν ήταν με το μέρος μας.

Μετά από σκληρές ώρες μάχης, πολλοί από τους συντρόφους μου είτε τραυματίστηκαν είτε σκοτώθηκαν. Κι εγώ κατάφερα να επιζήσω, αλλά το τίμημα μεγάλο. Τώρα που κάθομαι εδώ, κρατώντας το ημερολόγιό μου, νιώθω το βάρος της απώλειας. Σκέφτομαι τα πρόσωπα εκείνων που έπεσαν δίπλα μου και νιώθω τύψεις, θλίψη ακόμη κι έναν θυμό. Τι πέτυχα; Γιατί εγώ κι όχι αυτοί; Στιγμές-στιγμές αναρωτιέμαι για τη μοίρα και τις αποφάσεις που μας έφεραν εδώ. Αν κλείσω τα μάτια μου, ίσως δω το λιμάνι γεμάτο ζωή ξανά, τους στρατιώτες δίπλα μου ζωντανούς, γελώντας και αγκαλιάζοντας την ελπίδα.

Αυτές οι σκέψεις, όσο παράξενες κι αν μοιάζουν, είναι οι μόνες που με κάνουν να συνεχίσω. Για τους συντρόφους που έπεσαν, για τους φίλους που έχασα, θα συνεχίσω. Και αν έχω τύχη να ζήσω, θα διηγούμαι την ιστορία τους.

Παναγιώτης Καστρινός, Γ1

Καλαμάτα, 29 Απριλίου 1941

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Χθες ήταν μια πολύ τραγική μέρα. Οι Γερμανοί εισέβαλαν στην πόλη μας, την Καλαμάτα. Μόλις μας ενημέρωσαν για την επίθεση τρομοκρατηθήκαμε όλοι. Ευτυχώς που είχαμε τη στήριξη από τις Συμμαχικές Δυνάμεις και μας τόνωσαν το ηθικό. Άγγλοι, Νεοζηλανδοί, Σέρβοι, όλοι ήρθαν να μας βοηθήσουν.

Κατέβηκαν όλοι προς το λιμάνι. Εκεί θα αντιμετώπιζαν τους εχθρούς. Όσο πλησίαζαν τόσο μεγάλωνε και ο φόβος. Τότε κατάλαβα πως κι αυτοί άνθρωποι είναι. Φοβούνται, πονάνε κι έχουν οικογένειες, όπως κι εμείς. Πριν το καταλάβουμε, η μάχη είχε ξεκινήσει. Όλοι πολεμούσαν σαν να μην υπάρχει αύριο. Οι Γερμανοί είχαν το πλεονέκτημα. Με όπλα τελευταίας τεχνολογίας και με στρατό τρεις φορές μεγαλύτερο από των συμμάχων, η νίκη σίγουρα ήταν δικιά τους. Τότε ήρθαν τα πλοία. Μόνο όσοι πρόλαβαν να επιβιβαστούν επιβίωσαν.

Τα πλοία έφευγαν και από μακριά και από μακριά ακούγονταν πυροβολισμοί, βόμβες. Και τότε, ξαφνικά, υπήρξε ησυχία. Οι Γερμανοί ήταν νικητές της μάχης κι εμείς οι χαμένοι. Οι στρατιώτες που έζησαν αιχμαλωτίστηκαν. Οι άντρες αυτοί ήταν

περίπου επτά με οκτώ χιλιάδες. Εάν ήταν στο χέρι μου, θα έδινα τη θέση μου σε κάποιον, είναι κρίμα να χάνονται άδικα νέοι άνθρωποι.

Ο πόλεμος είναι κάτι απάνθρωπο. Οι υπερδυνάμεις της εποχής μας κηρύττουν πόλεμο γιατί θέλουν την πρωτιά. Δεν ενδιαφέρει κανέναν η ζωή των ανθρώπων. Στον πόλεμο νέοι άνθρωποι χάνονται, ενώ οι αρχηγοί ζουν κανονικά τη ζωή τους. Κανείς τους δεν καταλαβαίνει πως νικητής ή όχι, πάντοτε θα βγεις χαμένος από τον πόλεμο.

Γιώργος Ζαγαρέλος, Γ1

Καλαμάτα, 28 Απριλίου 1941

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Η μάχη τελείωσε, μα οι ήχοι της ακόμη αντηχούν στα αυτιά μου. Βόμβες, σφαίρες, φωνές. Μια μάχη τόσο σφοδρή, που κάθε λεπτό έμοιαζε με αιωνιότητα. Είμαι τυχερός που είμαι ζωντανός, μα νιώθω μια βαριά θλίψη για όλους εκείνους που άφησαν την τελευταία πνοή τους δίπλα μου. Η σκόνη και ο καπνός έχουν πλέον καθίσει, μα μέσα μου οι σκηνές από τη μάχη παραμένουν ζωντανές. Θυμάμαι τους συντρόφους μου, που αγωνιστήκαμε δίπλα-δίπλα και το κουράγιο που έδειξαν μέχρι την τελευταία στιγμή. Ο φόβος και η αγωνία ήταν μεγάλη, αλλά η θέληση για ελευθερία και αντίσταση μας κρατούσε όρθιους. Νιώθω περηφάνια που στάθηκα στο πλευρό τους, μα ταυτόχρονα αισθάνομαι ένα κενό. Σκέφτομαι τις οικογένειες που περιμένουν νέα για τους αγαπημένους τους, χωρίς να γνωρίζουν την τρομερή μοίρα που μας περίμενε εδώ.

Απόψε, στο φως των αστεριών, προσεύχομαι για όλους εκείνους που δεν θα δουν την αυγή. Ελπίζω ότι η θυσία τους δεν θα πάει χαμένη και ότι η ελευθερία για την οποία πολεμήσαμε θα γίνει κάποτε πραγματικά.

Μάριος Φουρτούνης, Γ2

Γ'

Είμαι ένας συγγενής-απόγονος κάποιου θύματος της μάχης της Καλαμάτας, που έγινε στις 28 Απριλίου του 1941. Εκφωνώ ομιλία, κατά τη διάρκεια της καθιερωμένης τιμητικής εκδήλωσης προς τιμήν των πεσόντων.

Κύριοι εκπρόσωποι της Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας και του Ισραήλ,

Κύριοι εκπρόσωποι της Αδελφότητας των Απομάχων της ελληνικής εκστρατείας του 1941,

Κύριοι εκπρόσωποι των ομογενών μας,

Κύριοι Έλληνες επίσημοι,

Αγαπητοί επισκέπτες από το Ισραήλ, την Αυστραλία και τη Μ.Βρετανία και όλους εσάς που ήρθατε να τιμήσετε με την παρουσία σας τη σημερινή εκδήλωση τιμής και μνήμης για τους αγωνιστές και τα θύματα της Μάχης της Καλαμάτας, σας καλωσορίζουμε όλους στην πόλη μας, την Καλαμάτα.

Πέρασαν ογδόντα τρία χρόνια από τις 28 Απριλίου 1941, τότε που 58.000 Βρετανοί, Αυστραλοί, Εβραίοι, Σέρβοι, Νεοζηλανδοί, Κύπριοι και Έλληνες στρατιώτες έδωσαν την τελευταία μάχη στην ηπειρωτική Ελλάδα, κατά των Γερμανών, σε μια προσπάθεια να διαφύγουν στην Κρήτη και την Αίγυπτο.

Είναι αλήθεια ότι το σημαντικό αυτό γεγονός δεν κατέχει στην ιστορία του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου τη θέση που του αξίζει, παρά τα βιβλία που έχουν γραφτεί και παρά τις προσπάθειες πολλών βετεράνων αγωνιστών. Εμείς, όμως, πρέπει να προσπαθούμε να διατηρήσουμε άσβεστη τη μνήμη του γεγονότος αυτού. Το οφείλουμε στους αγωνιστές και τους νεκρούς του μεγάλου αγώνα για την ελευθερία των λαών.

Επίσης, σας διαβιβάζω τους χαιρετισμούς όλης της Αδελφότητας των Απομάχων της ελληνικής εκστρατείας του 1941 και του Προέδρου της, κ.Φρανκ Γκιλ. Παρατηρώ ότι στην αποστολή του Ηνωμένου Βασιλείου συμμετέχουν δεκαεννέα άτομα, γιοι, κόρες και εγγόνια των Απομάχων, οι οποίοι πολέμησαν εδώ στην Ελλάδα για την ελευθερία που απολαμβάνουμε εμείς σήμερα.

Ορισμένοι έδωσαν τη ζωή τους εδώ, άλλοι συνελήφθησαν ως αιχμάλωτοι πολέμου και άλλοι διέφυγαν, για να συνεχίσουν τη μάχη σε άλλους τόπους.

Όπως θα γνωρίζετε, τα στρατεύματα της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας πολέμησαν με ανδρεία και ηρωισμό πλάι στα βρετανικά στρατεύματα και μας παρείχαν σημαντική υποστήριξη. Μάλιστα, σε έναν Νεοζηλανδό, τον Τζακ Χίντον, απονεμήθηκε ο Σταυρός της Βικτωρίας για την ανδρεία του στη μάχη.

Ήταν θερμή ευχή του αιμνήστου παππού μου και των συμπολεμιστών του να μην ξεχαστούν οι θυσίες τους το 1941 και θα χαιρόνταν πολύ να γνωρίζουν ότι συγκεντρωθήκαμε όλοι εδώ σήμερα, φροντίζοντας να διατηρηθεί ζωντανή η μνήμη και να μην ξεχαστούν τα γεγονότα του 1941.

Αυτή η ετήσια τελετή μνήμης είναι πολύ σημαντική και γι' αυτόν τον λόγο είμαστε ευγνώμονες προς τον Δήμο Καλαμάτας, που συνεχίζει να τη διοργανώνει. Λέμε,

λοιπόν, από καρδιάς ένα μεγάλο ευχαριστώ, σε εσάς, κ.Δήμαρχε και στα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, για την άρτια οργάνωση αυτής της τόσο σπουδαίας εκδήλωσης.

Θερμές ευχές σε όλους σας και αιώνια η μνήμη των πεσόντων ηρώων μας.

Παναγιώτης Μάραντος, Γ2

Αγαπητοί συμπολίτες,

Μπορεί να μην έχουμε την ίδια καταγωγή, αλλά μας ενώνει το γεγονός της μάχης της Καλαμάτας. Ειδικότερα, σ'αυτή τη μάχη πολέμησαν πολλοί άνθρωποι που πρέπει να τους τιμάμε. Συγκεκριμένα, τα γεγονότα που συνέβησαν στη μάχη είναι μεγάλη τιμή για εμάς να τα γνωρίζουμε σήμερα, γιατί μας δημιουργούν αισθήματα περηφάνιας.

Ακόμη, θα ήθελα να τονίσω ότι αυτή η μάχη μάς δημιουργεί και ενοχές, γιατί Έλληνες δεν πήραν μέρος, αφήνοντας έτσι όλη τη μοίρα της πόλης στους συμμάχους. Κατανοούμε, λοιπόν, ότι πολλοί από τους συμμάχους έδωσαν τις ψυχές τους ή αιχμαλωτίστηκαν για εμάς.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω ότι μέσα από τη μάχη αυτή αντλούμε πολλά ηθικά διδάγματα, όπως για παράδειγμα το ότι, λίγο πριν γίνει η επιβίβαση στα καράβια, κάποιοι πολέμησαν για να προλάβουν οι συμπολεμιστές τους να επιβιβαστούν και να σωθούν. Έτσι γίνεται αισθητό ότι πρέπει να θυσιαζόμαστε, σε δύσκολες καταστάσεις, για να σωθούν κάποιοι άλλοι.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας.

Βασίλης Μπουγιώτης, Γ3